

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTIQUES I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: SOCIOLOGIA

ASSIGNATURA: 25228 TÈCNiques D'INVESTIGACIÓ IV (6 crèdits)

DURADA: Segon semestre CURS: Tercer

CURS ACADÈMIC: 2005/2006

PROFESSOR: CARLOS LOZARES

1. Objectius i continguts

En els cursos precedents de Tècniques d'Investigació Social s'han tractat diferents fases i mètodes d'investigació social. Així, a Tècniques I s'han introduït els aspectes d'iniciació a la recerca a la sociologia (orientacions metodològiques de la investigació, identificació de la problemàtica, objectius i continguts d'aquesta, disseny, etc.). Les bases de la recerca qualitativa i els seus procediments més específics –i especialment l'entrevista– han estat objecte de Tècniques d'Investigació II. D'altra banda, a Pràctiques Instrumentals III s'ha desenvolupat també la producció d'informació, l'elaboració de dades i la introducció a l'anàlisi en una orientació quantitativa (mesura, dimensions i variables, mostres, enquestes i primers càlculs bivariats), que ha tingut la seva continuïtat a Tècniques d'Investigació III amb l'anàlisi multivariada.

Aquest curs està dedicat específicament als mètodes qualitativs i, en aquest sentit, es presenta com una continuació de Tècniques II. Els continguts de l'assignatura es centren en:

- La producció d'informació qualitativa i/o etnogràfica, i particularment en situacions socials "naturals".
- Els diversos mètodes d'anàlisi de textos i discursos.
- Les metodologies d'intervenció i participació.

L'assignatura té un caràcter marcadament pràctic, tant pel tipus d'exercicis de la classe com per les pràctiques de recerca. Amb tot, no es deixen de banda aspectes teòrics en les explicacions de classe, en les lectures i en les referències que l'alumne/a trobi en altres assignatures de la llicenciatura.

2. Avaluació

Aquesta assignatura implica una participació activa de l'alumne/a i contempla l'assistència regular a classe, l'única manera de vincular el treball de recerca amb l'explicació teòrica i de fer un seguiment de l'aprenentatge de l'alumnat. L'avaluació continuada es basarà en:

- Un **treball en grup** (60% de la nota final) orientat a l'aprenentatge dels mètodes d'observació d'inspiració etnogràfica en sociologia i de tècniques i instruments d'anàlisi qualitativa. L'avaluació del treball contempla:
 - El seguiment i exposició dels resultats a les tutories integrades.
 - El lliuraments dels següents informes en la data indicada:
 - o Avantprojecte (objecte, objectius i disseny)
 - o Primer informe: Observació extensiva, intensiva i participant. Anàlisi i conclusions.
 - o Segon informe: Realització i anàlisi d'entrevistes.

- **Lliuraments individuals** (40% de la nota final) referits a:
 - Aplicació sistemàtica d'algun dels procediments d'anàlisi del discurs tractats.
 - La perspectiva metodològica d'intervenció.
 - La part individual de l'anàlisi de les parts de l'observació

L'alumne/a haurà de decidir i comprometre's a principi de curs si desitja optar per aquesta forma d'avaluació. En cas contrari, haurà de realitzar un examen final de l'assignatura, a més d'un treball de recerca qualitativa que es definirà amb el professor.

3. Programa

BLOC I. INTRODUCCIÓ

Tema 1. Orientacions generals de l'anàlisi qualitativa

- Delimitacions conceptuals: Acció i interacció social. Cognició. El fet social. Entorn situacional i context. Realitat social i llenguatge. La vida quotidiana.
- Perspectives i/o paradigmes teoricometodològics de la recerca qualitativa. Dimensions fonamentals de la seva classificació.
- Aspectes generals de disseny.

Tema 2. La *Grounded Theory*

- El seu context d'aparició.
- Principis epistemològics.
- La GT entre la inducció i la deducció: l'abducció.
- Les controvèrsies a la GT: punts forts i febles.

BLOC II. ELS MÈTODES ETNOGRÀFICS

Tema 3. Els mètodes etnogràfics

- L'observació directa i la seva pluralitat.
- El disseny de l'observació.
- L'entrada i els informants. El treball de camp.
- L'observació participant.
- Exemples.

BLOC III. L'ANÀLISI QUALITATIVA

Tema 4. L'anàlisi qualitativa des de la lògica de la *Grounded Theory*.

- La GT en el marc de les perspectives d'anàlisi qualitativa
- Principis analítics i interpretatius de la GT
- Procediments i fases. Oberta, axial i selectiva.
- El programa Atlas/TI

Tema 5. Altres perspectives d'anàlisi qualitativa

- Anàlisi narrativa
- Anàlisi estructural, reticular i semiòtica
- Altres perspectives.

BLOC IV. LA SOCIOLOGIA DE LA INTERVENCIÓ

Tema 6. Introducció a la sociologia de la intervenció

- Context històric de desenvolupament.
- Principis epistemològics i metodològics.
- La varietat d'orientacions actuals.

Tema 7. La investigació-acció-participativa

- El procés d'IAP. Elements transversals, etapes i fases.
- Tècniques pertinents.
- Aplicacions i experiències.

4. Bibliografía general

S'inclou la bibliografia general del curs (en negreta, les referències bàsiques). En cadascun dels temes s'indicarà bibliografia específica.

Aguirre Baztán A. (Ed.). 1995. *Etnografía. Metodología en la investigación sociocultural*. Barcelona: Editorial Boixareu Universitaria.

Alonso L.E. 1998. *La mirada cualitativa en sociología*. Madrid: Ed. Fundamentos

Blanchet, A. i d'altres. 1989. *Técnicas de investigación en ciencias sociales*. Madrid: Narcea ed.

Brunet I., Valero L. 1998. *Epistemología y práctica de la investigación social*. Barcelona: Ed. LU.

Calsamiglia Blanafort H., Tusón Valls A. 1999. *Las cosas del decir*. Barcelona: Ariel Lingüística

Cicourel, A. 1982. *El Método y la medida en sociología*. Madrid: Ed. Nacional.

Delgado J.M., Gutierrez J., (Ed) 1994. *Métodos y técnicas cualitativas de investigación en ciencias sociales*. Madrid: Síntesis.

Denzin N.K. Lincoln Y., 1994 *Handbook of Qualitative reserach*. Thousand Oak: Sage.

Gaitán J. A., Piñuel J. L. 1998. *Técnicas de investigación en comunicación social. Elaboración y registro de datos*. Madrid: Síntesis

Hammersley, M., Atkinson, P. (1983), 1994. *Etnografía. Métodos de Investigación*. Barcelona. Paidós.

Ibáñez J. 1994. *El regreso del sujeto*. Madrid: Siglo XXI.

Ibáñez, J. 1989. «Perspectivas de la investigación social: el diseño en las tres perspectivas». A: *El análisis de la realidad social. Métodos y técnicas de investigación social*, compilat per M. García Ferrando, J. Ibáñez y F. Alvira. 2a edició. Madrid: Alianza. Alianza Universidad Textos, 105. pp. 49-83.

Kemmis, S., McTaggart, R., 1988. *The Action Research Reader*. Australia: Deakin University Press.

Lozares C., Martín A., López A., 1998. 'El tratamiento multiestratégico en la investigación social' en *Papers*, 55: 27-43.

Lozares C., y alt. , 1988. *Portrait des salariés romands*. Lausanne: Editions d'en Bas.

Miles, M. B.; Huberman, A. M. 1994. *Qualitative Data Analysis: an Expanded Sourcebook*. Londres: Sage.

Rodríguez Gómez G., Gil Flores J., García Jiménez E., 1996. *Metodología de la investigación cualitativa*. Archidona : Ed. Aljibe SL..

Ruiz Olabuénaga J.I., 1996. *Metodología de la investigación cualitativa*. Deusto: Universidad de Deusto.

Strauss A., Corbin J. (1990). *Basic of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*. Newbury Park, CA: Sage.

Taylor S.J., Bogdan R, 1986. *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Buenos Aires: Paidós.

Valles S. Miguel, 1997. *Técnicas cualitativas de investigación social*. Madrid: Síntesis sociología.

Villasante, T.R.; Montañés, M.; Martí, J. (coords.), 2000. *La investigación social participativa. Vol. 1. Construyendo ciudadanía*. Barcelona: El Viejo Topo.